

“ ”

SOME BASIC SENTENCE PARTICLES

I. INTERROGATIVE か x や

ka:

always with kakarimusubi, both when inside the sentence and at the end of the sentence

It used to be the original interrogative particle (before many of its uses started to be shared by ya).

1. question.
2. doubt.
3. rhetorical question (= “Would there be such a thing as...?” [Of course not.]). 反語

FINAL: taky ZVOLÁNÍ, někdy i v rozšířeném tvaru:

OJ: KAMO

později: KANA

Exclamation:

苦しくも降り来る雨か。(MYS 265)

..

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

..

.

.

..

Kurusiku-mo ori-kuru ame ka!

How unpleasant/(unfortunately), the falling rain!

うつせみの世にも似たるか。(KKS 73)

utušemi = *makurakotoba* (epitheton constans) k jo=svět. Utušemi bylo víceznačné slovo, v tomto případě poeticky chápané jako “prázdná cikáda”, “cikádie lieno” tj. skořápka, která zůstane, když narostlé cikádě pukne kůže a ona vyletí ven. Kůže ale zůstane, ztvrdne, a vypadá jako skutečný živočich)

.

.

.

Utusemi-no yo-ni-mo nitaru ka!

How it resembles the ephemeral world!

ya:

původně zřejmě jenom: ZVOLÁNÍ

pak: gradually took on the usages of KA, including the **kakarimusubi** with rentaikei.

ALE: nebyla běžná v “WH-questions” (what, who, where...) – tam hlavně KA (až do středověku (Kamakura and Muromachi)).

Vedle ZVOLÁNÍ další významy:

I. inside the sentence (**kakarimusubi with rentaikei**):

1. question.
2. doubt.
3. řečnická otázka (“Žeby snad...? [Ale to ne!]”)

II. inside the sentence (**kakarimusubi with izenkei!**):

4. řečnická otázka (“Žeby snad...? [Ale to ne!]”)

III. sentence-final (**without kakarimusubi**):

question

doubt

PŘÍKLADY:

otázka (I. 1.)

君や来し。

Was it you who came?

pochyby / řečnická otázka (I.2/3.)

近き火などに逃ぐ¹る人は“しばし”とや言ふ。

zvolání

あはれ、いと寒しや。

II. CASE PARTICLES

1. GENITIVE (possessive) が、の、な、つ

– jemné rozdíly v jejich použití

no

the most common, broadest scope

its basic and original usage seems to be translatable as “ni aru” = position:

すまのあま

.

---

¹ niguru

1. the sea god Watatsumi
  2. his realm = i.e. the sea
- Therefore, it is written 海神 or simply 海.

time

をとつ日 > wototoi
(woto-tu = the far-away)

na

možná zbytek **vokalické harmonie**, kterou pozorujeme v altajských jazycích, jako obměna NO po slabice s A, U or I:

- *目な子 ma-na ko = manako
- *手な心 ta-na kokoro > tanagokoro
- *水な元 mi-na moto = minamoto

Note: as can be seen from *ma-na* 目な, *ta-na* 手な, the genitive endings were often attached to the shorter, incomplete stem of those nouns which appear in two forms:

me < ***may** – ma-
te < ***tay** – ta-
kamy – kamu-

Use of the genitive (possessive) case in the nominative (subject) meaning

GA

pořád víc se vnímal jako podmět slovesa, ne genitiv jmenného slovesního tvaru:

toki-ga suguru wo wosimu

suguru-wo = rentaikei, the nominalized form “sugiru-no-wo, sugiru-koto-wo”. Originally, SUGURU was “the passing” and TOKI-GA was its genitive:

toki-ga suguru = “the passing OF time”

původně znamenalo:

“I regret the passing of time”

v heianu: pořád víc se vnímalo jako podmět:

TOKI-GA started to be perceived as the subject of the verb, not the genitive of its nominalized form:

toki-ga suguru = “(the fact) that the time passes”

v kamakuře: GA už jasný NOMINATIV netematizovaného slova (tj. tam, kde není WA) – toto použití dodnes.

NO

stejný proces jako u GA, ale – u NO se zastavil u nominativu JMENNÝCH VĚT, ne hlavních vět (tak dodnes).

Spona:

Nari ..z.. ni ari

Tari....z...to ari

(mod. Jp: da(ru)..z..de aru)

to as copula: to ari > **tari**

appears from the beginning of the Heian period as an alternative to NARI < NI ARI, so besides the traditional NI ARI, a renovation came about, replacing the particle NI by TO. Earliest references come from *kanbun kundoku* 漢文訓読, which was the transcription of a Chinese-written text into Japanese by means of a system of marks. Nevertheless, it is rarely to be seen in the female Heian literature (*Heian joryuu bungaku* 平安女流文学). From this it can be induced that it was an innovation in the language initially used chiefly by men, or not considered elegant enough for the court ladies to use it in their work.

This TARU remains today in literary language, predominantly in the attributive position (= before a noun which it modifies):

1. as an ending of some adjectives (“T-adjectives”), like

堂々たる doudoutaru = magnificent, grand, impressive

2. (especially in formal language) as an identity marker “... who is ..., ... which is ...”:

歌舞伎たる芸能 kabuki-taru geinou = the performing art which is kabuki

OTHER CASES**2. wo**

Originally, thought to have been an exclamatory interjection, developing into an emphatic particle – still to be seen in the Man'yōshū. In this emphatic usage, it probably established itself in emphasizing the object, and from it developed its final meaning as the accusative (direct object) case particle.

Two usages in one line:

(MYS 238)

宇治川を舟渡せをと呼ばへども

NB! One special construction with the adjective in MI-form:

...-wo ...-mi:

山を高め

explanation, cause, reason

= 山が高いから, because the mountain is high, “the mountain being high, ...”

3. fe (= Modern he), kara

stejný význam jako dnes

developed from original nouns PE (the side, the edge) and KARA (origin).

4. yori (yo, yu, yuri)

1. původní význam – “z” - původ, podobně jako **kara**
2. na rozdíl od kara: komparativní “než”

5. **nite** > (kamakura) (ん)de にて、で
koncem OJ – jenom rozšíření “ni”,
postupně se stávalo příponou **instrumentu/prostředku**
nakonec – **místo děje**

III. CONTEXTUAL AND EMPHATIC PARTICLES (は、も、し、ぞ、なむ)

můžou rozštěpit sponu vedví, podobně jako dnes:

“desu” – “de-**wa** arimasu”, “de-**mo** arimasu”

1. classical copula: “nari” (from NI + ARI) – “ni-**fa** arazu”, “ni-**koso** are”
“tari” (from TO + ARI) - “to-**fa** arazu”, “to-**koso** are”
2. also “nari” as a contraction of “ni ari” = is in:

wagimoko-fa kono ife-ni ari

může být i:

..... ife-nari

rozštěpené tvary:

ife-ni-**fa** arazu

ife-ni-**zo** aranu

ife-ni-**koso** arane

1. TÉMA -fa [-wa]

použití jako dnes. ALE – jeden hlavní rozdíl:

VELICE ZŘÍDKA, ale přece, se objevuje po *tázacích* slovech

Další použití, které se liší od moderní japonštiny:

podmínka:

-zu-fa, -ku-fa

来ずは koku-fa = jestli nepřijde

声なくは kowe naku-fa = jestli nebude (= “neuslyším”) hlas

po akuzativní wo:

wo-fa > wo-ba

mod Jp: kare-ga ie-ni iru. Kare-ga+wa

mizu-wo nomanai – Mizu-~~wo~~ + wa nomanai.

2. NEJISTOTA mo, si

mo

1. “taky, též, i”

2. alespoň

3. časté ve výrocích o citu (touha, žal, radost, lítost, nejistota):

3.a.

苦しくも降り来る雨か。(MYS 265)

.

.Kurusiku-mo furi-kuru ame ka!

..

.

.

How unpleasant/(unfortunately), the falling rain!

3.b.

ve výrocích o pochybnostech. V tomto případě vyjadřuje pochyby, jestli daná věc je vůbec skutečná:

(MYS 2921):

しましくも止む時もなく

(simasiku = výraz z obd. nara = “chvíli”. Později *sibasiku*, *sibaraku*)

První MO: pochyby, lítost (a signalizuje pozdější NAKU)

“ach, (ani) jenom na tu chvíli...”

si

“možná. náhodou. snad (by). nějak... (ani nevím, jak to)”

často s následující podmínkou –*ba* = když/jestli

v otázce taky ve tvaru **si-ka**

tare-shi-ka...?

nebo **si-mo** (později – spíš čistý důraz)

花をし見れば、物思ひも無し。

.

.

.

.

.

Fana-wo-si mireba mono-omofi-mo nasi.

(mono-omofi = pův. snad “myslet na vše možné” > těžké myšlenky, melancholie, sl. trudnomyselnost)

Glossary

袖 (sode) = a sleeve

fiti-/uru = vi namočí se, smáčí se

(終止形 +) らむ = asi (dělá) (odhad *současnosti* – co se děje nyňi)

Kokinšú 3

題しらず

読人（よみひと）しらず

春霞たてるやいづこみよしのの吉野の山に雪はふりつつ

←→ ←

“ “
” ” “ “
” ”
“ ” “ ”
“ ” “ ”
“ ” “ ”